

Oglas, pripolnana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cijenika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglas itd. šalju se u putnicom ili položnicom poštom. Stedionice u Beču na administraciju lista u Pulju.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrijeme ne primi, neka to javi odgovarajućem u otvorenom pismu, za koji se neplaća poštarina, ako se izvana napiše reklamacija.

Čekovnog računa br. 847.849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari.“ Narodna poslovice.

Odgovorni urednik i izdavatelj Stepo Gjivić. — U nakladi tiskare A. Gabriček (J. Krmpotić i drug.) u Pulju. — Glavni suradnik prof. Matko Mandić u Trstu.

Izdaci svakog četvrtka na cijelom arku. Izljučeni su ove godine: 2. novembra i 28. decembra.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani netiskaju, a nefrankirani neprimaju.

Predplata s poštarinom stoji: 5 for u obće, 1 na godinu 2 for, za sećake 1 ili for. 2.50, oda. for. 1. — na pol godinu.

Izvan carevine više poštarina.

Pojedini broj stoji 5 nte. koli u Pulju, toli i izvan iste.

Uredništvo se nalazi u ulici Gubala br. 12. prima stranke osim nečijeje i svetka svaki dan od 11—12 sati prije podne.

U višnjih srea!

Švakojake nas nevolje taru. Još danas ima u pokrajini i drugud ljudi, koji smatraju naš hrvatski i slovenski narod, narodom niže vrsti, koji nas dapače robovi zovu i kao s takovimi s nami postupaju, koji bi htjeli, da smo samo za to tu, da punimo njihove kese i zaobljubimo njihova lica i trbuhe.

Kao da za nas nevaljaju vječni zakoni Kristova nauka, da smo svi stvorili Božji, svi braća, svi ljudi! Kao da za nas neobstojte nit temeljni državni zakoni, po kojih sa svi narodi u našoj monarhiji proglašeni ravnopravnimi u svem i svacem. Kao da je naš narod izuzet od tih zakona, i od svih drugih, osim onih za plaćanje poreza u krvi i novcu! Kao da naša krv i novac koju dajemo državnim i zemaljskim u velikom dielu i obćinskim oblastim, nevalja ništa!

Kao da nam za tu krv i novac nisu dužne dati sve potrebno za obranu naših osoba, za naš duševni i tvarni napredak! I još se je nekako pregovoriti moglo, dok smo bili kao nečutljivi za sve krivice koje nam se nanašaju, dok se sami nismo probudili, dok se nismo počeli mieliti, dok nismo počeli zahtijevati svoju ljudska, svoja kršćanska, svoja državljanska prava, dok nismo radili na svih poljih javnoga života da ta prava zadobijemo, dok nismo i sami stali da si pomognemo.

Otkad tako postupamo, od tad nemozemo pregovoriti više nepravde koje nam se nanašaju u svih stvarih, od najmanjih do najvećih. A nemozemo ni pojuniti kako nit zašto, kojom namjerom u koju svrhu, radi se sve moguće u prilog našim zakletim neprijateljima a na štetu našu.

U tom stanju mi bi morali zdvojiti, ili postaviti se u očajnu borbu za život ili smrt, i to čim skorije, prema onoj: bolje je častno umrieti nego li sramotno živjeti.

Ovih dana se je ipak nešto dogodilo, što nam diže srea, radi česa kličemo oduševljeno: U višnjih srea imamo ka gospodinu! Hvale uzdajemo gospodinu Bogu našem!

To nješto jest, hrvatska gimnazija u Pazinu, njezinu otvorenje, koje se je ovih dana obavilo.

Sa svih strana Istre, od skrajnjega sjevera do skrajnjega juga, od Snježnika i Kvarnera do zapadnih obala istarskoga poluotoka, prihrlilo je u Pazin više od stotine hrvatskih i slovenskih dječaka s njihovim roditeljima ili skrbnicima. Prihrlili su u Pazin, da se upišu u hrvatsku gimnaziju, u taj srednji zavod prosvjete, prvi u kojem će se naša djeca moći u svojoj rodjenoj pokrajini uzgajati u svojem materinskom jeziku. Do sad mogla su se samo talijanska i njemačka djeca uzgajati u pokrajini u svojem jeziku. Naša morala su, ako su u obće išla u srednje zavode u pokrajini, ići u te zavode, da se u njih muče nepoznatim jezikom, ili također da se u njih otdajuju svojomu jeziku i narodu, da postanu janjčari. Mogla su doista u hrvatske zavode izvan pokrajine, a to bijaše združeno s većim troškovi, i izgovorom da se u onih zavodih nemoze davati podpora našim djakom, i raznim poteškoćami.

Sad to prestaje. Naši dječaci, mogu polaziti u svojoj pokrajini srednje učilište

u kojem će se podučavati u svojem jeziku, a tuza to učiti i druge jezike.

Roditelji moći će imati svoje sinove bliže, moći će jih češće posjetiti, i vidjeti i popitati se, da li su njihovi, miljenici zdravi, je li se dobro uče, je li se lepo ponašaju. Ti njihovi miljenici bit će u gradu, gdje će imati ne samo u školi svoje vriedne učitelje i odgojitelje, nego također u prvana vremena mnogo naših ljudi, a u kojem će biti sada u toliko bolje, u koliko će se uzgajati dječaci u svojem materinskom jeziku. Ako i kasno, ipak je i za naš narod u Istri obvaljalo konačno načelo, koje valja u svem svijetu, da se najmu imade podučavati u materinskom jeziku, da se samo tim sladkim jezikom moze naučiti što se u srednjih skolah naučiti moze, da se i druge jezike moze naučiti na temelju i pomoću svoga jezika.

C. kr. vlada se je konačno odlučila dati nam takav zavod, i sve spletke protivnika nisu bile kadre odvrnuti je od te odluke. Ostala je čvrsto na onom, za što se je odlučila, i što zahtjeva pravo i zakon, što ide našem narodu i što mu je potrebno. A da bijaše potrebna hrvatska gimnazija u Pazinu za Hrvate i Slovence u Istri, to najbolje kaže broj učenika, koji su se upisali u prvi razred. Taj broj je veći, nego li mu se je nadao i naš najveći optimista. Iznemadio je svakoga, ugodno dirnuo svako pošteno sree. C. kr. vlada i u tom vidu, koliko joj je vjerovati našim protivnikom, koji su trubili u svijet, da neće hrvatska gimnazija imati učenika. Blizu sto i dvadeset dječaka priglasilo se je u jedan, prvi razred. To je skoro toliko, koliko jih je bivalo nekada u svih osam razreda. To je toliko, da jih toliko nejmaju nit jako mnogobrojne gimnazije u cijeloj monarhiji. Nadamo se, da će se nadležne oblasti bezodvlačno pobrinuti još za druge učitelje — profesore, koj zahtjeva tolik broj dječaka, da budu pak ovi mogli biti podučavani kako to zakon propisuje, te da budu, liepo uzgojeni i podučeni kako Bog zavjeda, na čas zavodu i korist domovini.

Timi čuvstvi nadahnuti kličemo još jednom: U višnjih srea!

Tim dakako nije rečeno, da smo sa hrvatskom gimnazijom u Pazinu dobili sve, nit da nemamo od sad unapried bud još što zahtijevati, bud sami radili za naš narodni napredak.

Došli smo do jako znamenite stečevine, i zahvalni smo svim činbenikom, koji su k tomu doprinesli.

Al je to samo jedno od onoga mnogoga na što imademo pravo po zakonu. Nečemo mirovati dok ne stečemo i ostalo što nas ide, i sami koliko je do nas raditi čemo, da naš hrvatski i slovenski narod napreduje u svakom obziru.

Otvorenje hrvatske gimnazije u Pazinu.

Svim nam širom cijele Istre uzradovala sa se srea, kad smo prije kakvih 15 dana saznali, da će se konačno izpuniti naša davna i vruća želja, da će se otvoriti hrvatska gimnazija u našem gradu. Otdanulo nam je, srea napunila su se radošću i obzirom na cijeli hrvatski i slovenski narod i obzirom na ovaj naš grad, koji bijaše zadnjih deset i više godina skoro od svih zanemaren.

Željno smo očekivali dan 15. septembra, ustanovljen po slavnom e. kr.

javateljstvu za upisivanje. I prispio željno očekivani dan. Već dan prije došlo je roditelja i skrbnika sa dječaci, da jih upišu, da jim nadju stanove, da se pobrinu za hranu. A tek na ustanovljeni dan za upisivanje! Sa svih strana Istre, po željeznicih, na kolih i pjesice, dolazili su dječaci i njihovi roditelji u Pazin. U gimnazijalnoj zgradi bijaše pravo vruenje. Sve sama vesela lica. Razni znanci i prijatelji sastaju se poslije duže ili kraće što se nisu vidjeli, i pozdravljaju se radošno kod radostne zgode. Drugi se medju sobom upoznavaju. I dječaci približuju se jedan drugomu, i pružaju si rručice, i započimlju prijateljstvo, najjače što ga u obće obstojati moze, vez sučenika u srednjih skolah. Svi se medju sobom razumjevaju kao djeca jednih roditelja, jednoga oten i jedne majke. Bili od Kopra ili Kastva Lovrana ili Fontane, iz Podgrada ili iz Medulina ili Lošinja, svi sbore svojim jezikom, i svi se razumiju. Da bijaše tu onih koji još vjeruju našim ljudim neprijateljem, koji trube znajući da lažu, da se mi Hrvati i Slovence Istre medju sobom nerazumijemo, bili bi se mogli uvjeriti i tu, da nije što vjerovati tim našim protivnikom, da smo jedan narod ne samo po porijeklu, po prošlosti nego i po sadanjosti, po jeziku, pa i po budućnosti. Gospodin ravnatelj imao je pune ruke posla, sa upisivanjem, pak skoro i sa izpitivanjem, bilo pismenim bilo usmenim, te sa izpravljanjem zadaca. Radio je najmanje za tri, i obavljao sve točno i savjestno. Kako je broj upisanih rasao, tako je rasla radost svih. I najpovoljnije misleći računali su na kakvih 50 do 60 učenika, a kad tamo broj učenika je dvostruk od toga. Silu posla su imali također članovi dječakoga podpornoga društva, i njihovi vriedni pomoćnici, da zadovolje ili odgovore na sve zahtjeve i pitanja, što se je na nje postavljalo.

Od 111 učenika što se jih je prijavilo do subote dne 16. septembra jedan je rodolj iz Trsta, jedan iz Nabrežine, jedan iz Sežane, a jedan iz Kamnika. Svi ostali, dakle 107 njih, rodolj su iz Istre, a ima jih nješto i kasnije upisanih. Naših djaka Istrana daj: Pazin, Lindar, Beram, Krings, Sv. Petar, Tinjan, Cerovlje, Zunič, Borut, Novaki (Pazinski), Grdoselo, Zarečje, Paz, Pičan, Krbune, Gologorica, Kanfanar, Medulin, Kastelir, Fontana, Foskulin, Kaldir, Montrič, Zdrenj, Vižnada, Buzet, Roč, Draguč, Vrh, Slum, Mlum, Salez, Poheg (kod Kopra), Smarje, Rimanje, Kastav, Volosko, Lovran, Podgrad, Jelšane, Hrušica, Vodice, Lošin mali, Čunski, Vrbinik.

Iz svih kotara, sa svih strana, prijavilo se jih do 120. Toliko jih neće ostati, jer su, njeiki premladi, a njeiki premlato pripravni. Ne možda svojom krivnjom, nego za to, jer nemaju u svojih mjestih u obće škole, ili pak imadu talijansku, u kojoj se nemogu naučiti što treba. I jedni i drugi pripravljati će se račo, da pak mogu druge godine doći u hrvatsku gimnaziju. Posliti će se bud roditelji da daju svoje dječake kamo dalje iz svoga nješta u pučku školu, ili pojedini rodoljubi da jih privatno poduču.

Poslije oblačnoga i jako kišovitoga dana svanuio je krasan, vedar dan. Zarko je sunce zasjalo ponedjeljak dne 18. septembra. Napovjedana je svečana sveta misa sa sazranjem Duha svetoga u crkvi č. oo. franjevacu, krasno za tu priliku urešenoj, dočim je na zvoniku bila izvješena carska zastava. Medju prvini u crkvi su, djeca, ti miljenici roditelji, ta naša nada, predvodjeni velečovaniu gospodinom ravnateljem. Napunjavu cijeli prostor u sredini crkve, od pred glavnoga oltara do pod orgulje. U prvaj klupi u crkvi zauzimlje mjesto gospodin ravnatelj sa pogl. gospo-

dinom e. kr. kotarskim kapetanom. Iza njih sjedi obćinski načelnik Dr. Kurelić sa prvim savjetnikom i zastupnikom naroda odvjetnikom Trinjasićem. Tu sa također zastupnici naroda Vjekoslav Spinić i Sinovoj Jenko; skoro sva velečastna gospoda županici iz Pazinščine; obćinski načelnici iz Tinjana i Boljuna; malo ne svi pazinski obćinski zastupnici; dosta drugih iz grada i okolice, pa i iz daljnjih mjesta, čak i iz Rovinjskoga sela. Točno o 9. uri pristupio je pred oltar Božji prečastni gojpodin prost. Orbančić, u pratnji sa častnim mjestimim kapetanom Frankolom i oteom franjevcom Emilijanom. Zapjevali su i izpjevati „Dudji Duše presveti“. u zatim je sledila svečana sveta misa, pračena sa orguljami i sa pjevanjem pjesavakoga zbora iz sv. Petra vodjenoga po tamošnjem stovanom učitelju Zidariću. Na svrši sv. mise zapjevao je taj zbor „Bože živi, čuvaj Bože!“ Uz zvonjenje zvonova i pračeni Franjevackimi crkvenimi zastavami išli su onda učenic redom sa svojim ravnateljem u gimnazijalnu zgradu, da pak u njoj polažu izpit oni, koji ga još nisu položili. Da sa svim prisutnima kod svečane sv. mise, i prije i poslije, sjala lica od veselja, netreba ni govoriti. Na pragu smo bolje dobe!

Poslije svečane sv. mise sastalo se je obćinsko zastupstvo u sjednicu. I u toj sjednici našlo je odsjave otvorenje hrvatske državne gimnazije. Zastupstvo izrazilo je svečanu zahvalu Njegovom Velečastvu našem cesaru i kralju što je odredilo da se hrvatska gimnazija otvori, za koju je umolilo pogl. g. c. kr. kot. poglavara da ju dalje priobči: visokomu predsjedničtvu e. kr. ministarstva u Beču, koju je odlučilo da se brzojavu istomu priobči. Na dalje imenovalo je počastnim gradjanom p. n. gospodinu Dra. Ditku Vitezoviću, Vjekoslavu Spiniću i Dra. Matku Laginju u znak harnosti što su u svakoj zgodi zagovarali da se hrvatska gimnazija u Pazinu ustroj. U Pazinu desecemu se Vjekoslavu Spiniću priobčilo je to posebno odlaslanstvo zastupstva predvodjeno gosp. knežnikom, a ostaloj dvojici brzojavno. Konačno postavljen je i prihvaćen predlog, da se zamoli zemaljski odbor, da dade podpore i za djake hrvatske gimnazije, kaošto je dajze za djake talijanske realne gimnazije. Dr. Trinjasić iztaknuo je tom prilikom, da je zemaljski odbor uništilo zaključak zastupstva glede jubilarne hrvatske narodnosti, a da bi morala biti i za ona talijanske narodnosti. Po svojih tih nagovorih dužan je zemaljski odbor da dade podpore i za djake hrvatske gimnazije, hrvatske narodnosti.

Razgovor no česti od Tustica do mosta u Mošćenicah izmedju Jožeta i Toneta.

Jože. — Si čul Jože čugod za votaciju va grade?

Tone. — Tr znaš, da vavek neč govore za nje. Ako čovek lepo i ne bi otel čut, mora.

Jože. — Dunke su i danas ča gore govorili?

Tone. — Ja i kumpar Zvanic smo sedeli na place pod ladanjom, a blizu nas je stalo nekoliko Obrsan, Dražan i neki Krajan. Mi smo razgovarali s kumparon Zvanicom od naših posal pa nismo čuli zaš ono kontrestaju. Kad smo finili naš razgovor, približili smo se bliže k njim i čul sam jušto kade jedan Krajan poveda, da je bil, ovi dni, kod njega va Kraje Fortunato z Dragi, ča ga zovu Kapula, pa da muj govoril, da se vaju sada trdo

držal, da j' sada ura, a ako ne, da te nas sigurno prodiat ta put pod Hrvatsku. Plovat da j' već storil buletini, a Lupu da te stavi za potestu.

Na to mu j' jedan z Dragi rekao: "Tr da Lupu ne bi otel bit za potestu, kad bi ga lepo i oteli. Da on ima isto preved posla, pa da ni on za to." Ja ne znam, reče mu on prvi, ma tako j' kod nas povedal Fortunato, Joj je rekao, da ako nas ovput predobi oni od hrvatske bandi, da će vaje prit nekoliko gospodi s Hrvatske, pa da te nas zapisat pod Hrvatsku. Onega puta, da te zibrat hrvatskega kroja.

Na to smo se svi nasneli, a ja samu progovoril: Kakova je potreba Hrvatom zibrat novega kroja kad imaju i oni kako i mi naslega Frana Josipa, da ga Bog uzdrži! Ča smo njim ni od tolike potrebi. Zač niso pred tri leta kad smo još va Lovrane imeli potestariju, a potestu Jurčica, ki j' hrvatski pisal, zač niso on put pršli ti gospoda, pa nas zapisali pod Hrvatsku?

Ne budite nemi ne, tega ne će bit tako hitro?

Sam Hrvati niso kurentni va Hrvatskoj, pak da te i nas valje tamo stavit. — Jos otokro, kad će te ga dat na brod ali va art, pita te ćeš ovamo, ćeš onamo, a kamo pa ne bi nas pitali?

Tu se samo išće, da nam na komune pišu kako mi razumemo, po našu ali ti hrvatski, a ne onako kako sada pišu, ča nijedan ne razumemo. Zač nebi Kotešić pisal onako, kako govori fantu na plaće kad po nedeljah klica, i onako, kako mi seduhat govori?

Ča dunke la Fortunato bacila vavek s tui Hrvatsku? reče mi on Krajcu.

A nis bacila, kako j' je! Ča Van on zna ni da j' živ. On brižan ne zna ka de j' Hrvatska, ni kadej' Austrija nego samo zna, kade se z oneml Crncemi va Afrike kažu j'. Ča će te da Van zna jedan čovek, ki j' od malega bil meč oneml Crncemi, ki su još na pol divi. Ča se j' s njimi mogal navadit? Ja se čudin, kako ni i on postal div, kako su i oni! On misli, da ako ima nekoliko šforini, da more sve gorit ča ga j' volja, ma po svetega Martina, da sam ga ja čul kade j' to govoril bi bil tanceal solis i molferinu!

Znače ljudi moji mili, da se to ne sme govorit. To je on govoril kontra samemu našeml cesaru. Ki je kraj va Hrvatskom, kako i va drugih zemljah, a Hrvati su zanj krv pretevali a ne ga izdajali kako Judo.

Justo j' na to zavonilo polne i mi smo svi umukli. Kad smo zmolili „Anjel gospodinov“ šli smo svi ča, neki na ovu neki na onu stran. Ja i kumpar Zvančić šli smo po malo cestun pat domi. Na „Počivalah“ šal je Zvančić s goru a ja sam šal sam po malo napred.

Jože. — Kako mi se vidi, vi ste se bil malo stepili, kad ste njim onako kantali? T one. — Ma čovek se mora stepilit kod čuže onako govorit.

Jože. — Ta Fortunato, malo se previše meša va te stvari. On će još kade god slabo psat!

T one. — Da bi majko govoril on ča zna, već se intendi.

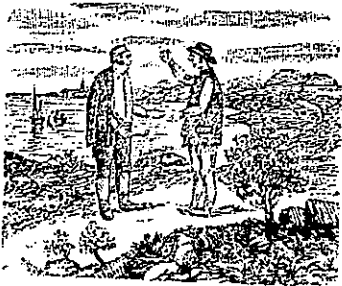
Jože. — Vi greste Tone va Dragu, čete i dole čagod čut.

T one. — Gren malo, gren. Ča Van pak povedet ako buden ča god čul.

Jože. — Boh s Vami Tone!

T one. — Boh Jože, Boh!

Frantina i Jurina.

Fr. Ča j' istina, da Ive nemari dat Maru šustaru?

Jur. Bi reć da ne, jer da te poč prije u Podgrad.

Fr. Nebudi Jurec bedast, ter samanj ni još dva miseca.

Jur. Po moju puru imas ti pravo.

Politički pregled.

U Puli, dne 20. septembra 1899.

Austro-Ugarska. Austrijskomu ministarstvu reć bi, da su odbrojeni dani. Pokušaj predjednika carevinskoga vijeća Dr. Fuchs-a, da na konferenciji sakupi predstavnike svih klubova parlamenta i da se tu izglati postojeće oštrine između desnice i leveice, neće po gotovo imati željena uspjeha. Vrlo je naime dvojbeno, da će Niemci opozicionalci u obće ni pripustiti na konferenciju, a kad bi se i prikazali, stavili bi takove uvjete, koje nebi mogli prihvatiti načelnici klubova desnice ako neće, da se iznevjere svomu programu i svojoj prošlosti.

Po najnovijih vijestih iz Beča zaključili su Niemci opozicionalci, da se neće odazvati pozivu predsjednika Dra. Fuchs-a t. j. da neće sudjelovati na konferenciji.

Ovomu koraku pridružili će se po svoj prilici i vodje socijalnih demokrata.

Dne 15. t. mj. viećala je parlamentarna komisija mladoćeskoga kluba u Pragu, kojoj se priključile i članovi konservativnoga veleposjeda. Na tom sastanku razpravljalo se o položaju i o zahtjevih vlade, da Česi pristanu na opoziv jezikovnih naredba. Obzirom na položaj, izražena je misao, da se pripravlja ne samo promjena vlade u Beču, nego da će tom promjenom biti Česi prisiljeni da stupe u opoziciju proti novoj vladi. Predvidja se naime, da će preuzeti novu vladu osobe, koje će vladati pomoćju Niemaca svijuh boja. U tom slučaju stupili bi zastupnici svih slavenskih plemena u opoziciju. Dogodi li se u istinu to, znatizeljni smo kako dugo će se moći vladati u Austriji proti ogromnoj većini njezinih državljana t. j. proti Slavencima.

Mladoćeski klub državnih i zemaljskih zastupnika zaključio je u sjednici od dne 15. t. mj. obdržavajući u Pragu, da imaju zastupnici češkoga naroda sudjelovati na konferenciji, koju je sazvaó Dr. Fuchs — ako u obće do nje dođe.

Crna Gora. Crnogorska kneževska obitelj bijaše u Atenah svečano dočekana i srdačno pozdravljena. Posjet kneza Nikole u Carigradu povećao je mržnju srbskih sanjara u Biogradu do kneza Crnegore. U Biogradu plaše se naime toga, što raste upliv malene Crnegore i na turskom dvoru više nego li onaj kraljevine Srbije.

Srbija. Iz Biograda pronosi se glas o ostavi sadašnjega ministarstva. Povod tog ostavi imao bi se tražit u toni, što se je vlada silno osramotila sa razpravom o veleizdajstvu radikala. Razpravom ta primiče se koncu. Preslušavanje svjedoka svršilo je 18. t. mj. te je istoga dana počeo govoriti državni odvjetnik. On nastoji dokazati krivnju o veleizdajstvu prvaka radikalne stranke i to na temelju privatnih pisama ili na temelju izvaja svjedoka vrlo dvojbene prošlosti.

Rusija. Ruski carski supruzi doplovlit će na jahti „Severna zvezda“ danas u sjeverno-njemačku luku Kiel, gdje će se zadržati dva dana kod njemačke princeze, supruge carevog brata Hinka. Odavle krenuti će carski supruzi u Darmstadt, gdje će proboraviti 4 čedna. Ruski ministar izvanjskih posala da će se do mala podati u Biaric, gdje boravi srbska kraljica Natalija. Odavle da će krenuti u Pariz po službenom poslu.

Francezka. U Francezkoj imadu na dnevnom redu novu razpravu. U Parizu saslaó se naime senat kano

najviše sudiste, da sud-bumlovnikom koji da su htel srusiti republiku uvedli carsku vladavnu. Kapitan Dreyfus, ponovno osudjen pred nekoliko dana u Rennesu radi veleizdaje na 10 godina zatvora, čija osuda je bila tolika galame uzvitala, bio je prekjuber pomilovan od predsjednika republike.

Njemačka. Njemački car Vilim, zabranio je pristup na cesarski dvor onim zastupnikom, koji su u saboru glasovali proti vladinoj osnovi o urjednjenju plovitbnih riekah u Njemačkoj.

Domae i razne vijesti.

Dr. Laginja počastni građanin pazinski. Dobivamo i objelodanjemo sljedeći brzojav: Obćinsko zastupstvo grada Pazina, prigodom današnjeg svetčanog otvorenja državne hrvatske gimnazije jednoglasim zaključkom iz zahvale za Vaše nastojanje o oživotvorenju iste imenovalo vas počastnim pazinskim građanom.

Talijanska realna gimnazija u Pazinu. Da nismo već čitali u talijanskim novinah bljutavih vijesti o hrvatskoj gimnaziji, mi bi bili bar u ovoj prilici posve štiti o talijanskoj realnoj zemaljskoj gimnaziji. Tako smo prisiljeni reći bar nekoliko rieči. Talijanska vladajuća klica; sa zemaljskim odborom na čelu, nisu se začalu nit se začaju otvoriti te prkos-gimnazije, na troškove siromašnih poreznika hrvatske i slovenske narodnosti u Istri. Ona je izgubila već odavna svaki štiti i svaki stran, osohito obzirom na siromašno pučanstvo bez mziike narodnosti u pokrajini. Preko 16 godina bila je uknuta obstojavna gimnazija u Pazinu, ali klike nije ni na misao došlo, da bi ustrojila bud kako srednje učilište u Pazinu. Za Pazin se nije starala ni malo, makar da i propade tvrno i daševno. Sad jedva, kad je našim zastupnikom pošlo za rukom izvojevati hrvatsku državnu gimnaziju, kad se je c. kr. vladu odlučila da ju ustroji, i kad nije htjela popustiti halabuci talijanske klike, sad jedva sjela se je i Pazina, ne možda da udovolji Pazinu ili u obće pravednoj stvari, nego da prkos državnoj hrvatskoj gimnaziji. Ni pol muke, kad bi bili masno plaćeni zemaljski kapetan i zemaljski asesor, uz drugu gospodu Talijane segli u svoje džepce. Ni govora o tom. Oni linče uzdržavati tu prkos gimnaziju sa krvavim žuljev hrvatskih i slovenskih kao i talijanskih kopača. Oni hoće trošiti velike svote novaca iz zemaljske blagajne, iz one blagajne u koju utiču svakakoji nameti na poreze već i tako preoblerećeni i izmuceni istarskih poreznika; Kad naš narod pita gdje koju školu zakonom propisanu, koja bi stajala nekoliko stotina forinti, onda se odgovara da nejma novaca u zemaljskoj blagajni, a c. kr. oblasti koje su dužne brinuti se da se ustroje i hrvatske i slovenske škole, šute na to nil poduzimlju odlučnik koracnja da se zakon i pravo vrši. Za prkos gimnaziju, za talijansku gimnaziju ustrojenu iz obljesti, posve nepotrebn, zakonom nenaredjenu, za tu imadu novaca, za tu imadu ne samo stotina, nego tisuća i tisuća, i to iz iste zemaljske blagajne, u koju utiču kravo zasluženi novci naših siromašnih ljudi. Najmilji su kuću i plaćati će na nju debeo najam, kupili su klupe i druge stvari kakve hoće takva škola. Imenovali su ravnatelja i četiri do pet profesora, njeke su uzeli iz Italije, neki nit nejmaju austrijskih nego talijanske izpitje; njeke su uzeli iz državne službe, i tim od državne svalili na siromašnu pokrajinu velike svote novaca, po par tisuća na godinu za svakoga, za njihove plaće, a za koju godinu za njihove mirovine. Nije to dosta. Iz zemaljske blagajne, plaćati će većinu učeniaka na njihovoj prkos-gimnaziji. Čujemo, da se jih je prilicno upisalo, u prvi razred, ali od tih je jako malo, koji će se uzdržavati po njihovih roditeljih ili privatnih dobrotvorih. Većina će se jih uzdržavati žuljevima siromašnih istarskih težaka i u obće radikala.

Zemaljskim novcem javili su djake, gdje su koga mogli. Djeca odrgli su od zanata, u kojem bjhahu već po par godina. Na njihove agente u raznih mjestih slali su po 50 po 100 forinti svakamo tamo gdje su znali, da bi se našao koji pitomac, pa bio i slab u napredku. I bez da su dotični roditelji šli krbniti položaj molbenice, slalo se je novca za dotične

dječake. Tako razbacuju noveć siromašnih istarskih poreznika. Tako raspisaju novac iz zemaljske blagajne, i ako gospodare sa obćim dobrom, pače da kane graditi iz zemaljske sredstva i gimnazijalnu zgradu konvikta sa kvahv 70.000 for. troska. I još nejma obšli, koji bi jili pozvala na na vriezje prava i zakona, koja; bi jili dapace metnula pod kuratelu. Dakako to su njezini talijanci, to su Talijani, to nisu ni Hrvati ni Slovenci.

Začu u peru morali bi pisati, kad bi mogli izreći, što sve pravedno i pošteno srce čuti, kad sve to vidi i znae. Nećemo duljiti. Zaključujemo klicu: Bog neoplaća svake subote, ali nikom ni dužan neostaje! Doć će i Vam i Vašim zaštitnikom crni petak!

Buduće zasjedanje istarskoga sabora imalo bi biti opet u Kopru. Na razpravu da će doći i pitanje o prenosu sabora iz zemaljskih ureda iz Poreča u Pazinu. Ovu viest nalazimo u talijanskih listovih, te prepuštamo njima za nju odgovornost.

Iz Lovrana pišu nam 14. tek. Teško je življenje našim mornarom. Na more nije kamo; jer brođovi propadaju, na parobrode nemogu svi, dotim ribanje preuzeli su tudjinci, koji kod nas love po tri četvrtine jeta.

Tožiti se ne koristi, pak su zato neki naši poduzetnici nabavili hrabroce i njimi ribaju po Kvarneru već od novoga jeta. Najprije su kupili jedan par onda drugi par hrabroca. Prvi par dobio je odmah u početku od c. kr. pomorske vlade u Trstu godišnju subvenciju od 400 for.

I kod ovog poduzetca su gospoda na lovrijskoj talijanskoj potestariji pokazala koliko mare za korist i dobrostanje naših ljudi. Nekog dana dođe na potestariju jedan od suvlastnika hrabroca i potuži se na Cozole. Znače li, što mu je slavni potestari odgovorio? Doveo protejer anche quela bandiera. Moramo braniti i onu zastavu, odgovorio je domaćemu čovjeku, koji na svojih hrabrocih hrani tolika domaćih ljudi. To su naši pomorci dobro zapamtiti.

Već više vremena bolestan je jedan od glavnih agitatora talijanske stranke za združih izbora. Trebalo mu je počti u bolnicu, a žena njegova došla je prositi za pomoć jednu osobu hrvatske stranke. Takova su dakle ta talijanska gospoda. Siromaka izrabljuju dokle ga trebaju, kada im više ne služi puščaju ga neka propada.

Iz Podgrada nam pišu. Nakon dulje vremena evo me da se opet oglasim u „Našoj Slogi“. Naša mjesovita podružnica družbe sv. Cirila i Metodja za Istru priredila je dne 17. kolovoza 1899. svoju prvu veselicu koja je izpala vrlo sjajno, čistoga dobitka na korist družbe bilo je preko 50 for. — Srdaćna hvala milostivog gospodju Dr. Bilčkovoju, gospodjicam: Jenko, Mavrić, Jelusić, Stanić, i Gustinčić, gg. tumburašem i onima, koji su darovali što za tombolu. Bog plati svima! Obća je želja, da se opet prirede takve veselice.

Dne 15. rujna t. g. prigodom otvorenja hrvatske gimnazije u Pazinu, sav Podgrad bio je okičen hrvatskim i slovenskim zastavama, a ja Vam mogu jamčiti, da je „Kumpareti i a Romani a“ taj dan objed i večera preselo! — (Kod koga jede?! Pitanje slagara). Ovih danah premješćena sir-bila iz Podgrada dva uzorna činovnika gg. Kubar, i Subić. Ostavili nas kontrolor Bigato sretan nu put i daleko kuća. Danas proslavili su supruzi Sajina iz Podgrada svoj zlatni pir.

Mjesto obćinskoga tajnika raspisuje glavništvo obćine Jelšane. Službeni uređovni jezik jest slovenski. Godišnja plaća u iznosu od 400 for.

Ruski gost u Opatici. Ovih dana stigao je u našu Opaticu ruski general Aleksij Jakovlev sa suprugom. G. generalu svidja se vrlo naša krasna Opatica.

Velike povodne. Usljed poslednjih čestih kiša nastale su u raznih krajevih Austrije velike povodne. U dolnoj i gornjoj Austriji u Tirolu itd. stupila je voda iz Rieka te počinala ogromnih šteta. Rieka Dunav narastla je tom prigodom kod Beča za 6 metara povrh obićnoga vodostaja. U nekoliko selih i gradovih porušila je voda mnogo kuća i drugih zgrada. Utopilo se na žalost i mnogo osoba.

Nesreća u Opatici. U subotu dogodila se u Opatici strašna nesreća. Anton Stampfer inženir pri gradnji Hotela „Belvedere“ stajao je na jednoj skeli, te nadzirao rad. Od jedared omaće se, te pade sa visine od pet metara, pa udarivši glavom o jedan kamen, ostade na mjestu mrtav.

Praktični izumi. Hrvatske novine izvijestile su da je kovač majstor Piskar napravio za željezničke vagonne kočnice sa važnim međusobno vežu sa strane, bez potrebe dakle za dvije osobe koje su do sada vlakove u sredini spajali. Tu napravu, započeti će sada na velikom kolodvoru u Zagrebu na vagonne namještaj.

Isti Piskar izumio je i nova brava za zatvaranje teretnih vagona, čijom upotrebom omogućiti će se krađe i neće više trebati zatvarati olovom.

Nova oružnička postaja ustrojena je u Jelsanah, politički kolar Voljsko.

Bezplatne brzofarke. Ministar trgovine odlučio je dogovoriti sa ministrom željeznica, da se imade primati brzofarke, kojim se može za pomoć prigodnom požaru; bezplatno. Kod velikih požara imadu željeznice dati na raspolaganje vlakove za prevoz vatrogasaca i njihovog orudja.

Ne idite u Ameriku! U nedjelju povratite se, kako čitamo u „Kuriru“, iz Amerike (Newyorka) 18 osoba iz Liča, predsjednici jednim Starčevićem. Ti su ljudi izmamljeni bili, po nekom mešetaru sa izseljenicima, za koje, platiše istomu 114 f. i tobož davati tamo, toliko naručise (18) u radnju. Nu, jedni ljudi dosav onamo ostadoše u danalju u nekom zatvoru, dokle što nisu izpostavile izprave, jer se je ondajšnjim oblastima čudno činilo, da od te 9-torice, njih 13 nosi prezime Starčević. Među tim je kuci koja je fiktivno naručila 18 radnika namjestila veđ druge radnike a ovi ostadoše bez kruha. Čuveni hrvatska naselbina u Pittsburghu za nevolju svojih zemljaka zauzeše se za svoje zemljake kroz nekog Polića (iz Kraljevice) te sakupise preko 3000 for. za stradajuće u za parnicu. Sto ju podigose proti zavodničim list siromašnih radnikah, nuvzorku tome moradoše se radnici kako gore spomenusmo povratiti u domovinu. Zalostno jest, da se je i u Americi našao odvjetnik Janković, imenom, koji je za vlastitu korist preuzeo tu parnicu braneci zavoditelje proti svojim zemljakom. Hrvatski naselbini u Pittsburghu izražujemo ovime u ime obitelji Starčevića zahvalu, a uredniku Poliću hrvatski pozdrav.

Najveća zastava na svijetu. Neka Miss Mulford u Madisiri napravila je svojim Amerikancem najveću zastavu, što se znade na svijetu, a to na usponenu vojne sa Španjolskom. Zastava je 30 metara duga, 19 1/2 široka. Svaka od 45 zvjezda, što znamenuje toliko sjedinjenih država i nosi ime svake tih država, ima 80 centimetara promjera. Na zastavi je 325.000 bodova iglenih, to jest za svakog vojnika jedan bod.

Na prvu godišnjicu mira biti će ta zastava darovana narodu amerikanskim sjedinjenih država. Blago si ga Mulportici! ona za stalno neima brige za kranje odjele svojoj djeci, kao naše nebože Luce i Mare, kojih radi težkih briga nećujemo odavna s nikakvim razgovorom!

Kazališno društvo M. Stojković-u u Puli. U sriedu dne 13. o nj. davno se „Veliki Galeotto“ moderna španjolska drama od Echegaray-a. Ulogu pjesnika Ernesta odigrao je ravnatelj vještacki, a uz njega se i ostalo osoblje ponelo. Samo občinstvo nije toliko uživalo u toj žalostnoj dram. Ono danju umoreno od zvučnihih posala i briga, želi si u večer ugodne i vesele zabave da se raztrese i zabavi, a ne da plače i uzdiše sa pozorišnim junacima. To budi, upravi opomenom, pri izboru repertoira.

VII. predstava davala se „Madame Mongodin“, komedija u tri čina od Bluma i Tochiea. Naslovnu ulogu glumio je G. Gavrilović, te imao zgrade da pokaže svoju glumačku vještinu, kojoj je i on podopno udovoljio. Bio to krasan muž plašivica, koji strepi pred svojom ženom, te morade njoj za volju više put kazivati „priču o nožu“. Osobito lepo odigrao je prizor gdje se pretvara mjesočnjakom, te ga je občinstvo nagradilo burnim povlađivanjem. Taj je glumac glavni stup družine, bez kojeg bi mogla tekno nastupiti svoje gostovanje bilo si gdje. Glijca. Petrović u ulozi goropadne žene Rozalije bila je na mjestu. Gđa. Stojković kao Chlorinda nije bila onako živa, bezvrižna i lako-umna, kako to njezina uloga iziskuje. Tu se je morala starom Mongodinu više ulagivati i oko njega tetositi, a ne samo šepiriti se oko njega. Gosp. Mišinković kao slikar Robert shvalio je ulogu svoju dobro. Mlad je to i inteligentan glumac, koji mnogo obećava, te će se uz nauku i redovitu vježbu uzgojiti do vrstna glumca. Ostalo je osoblje nuzgradno, te je u

glavne uloge upodunilo cjelokupni dojam te vrlo lepe komedije. U Zaoprostu, večer, davao se „Revizor“, saljiva igra u 5 čina od Gogolja, koji nije udovoljio občinstvu onako, kako je isto to izprva očekivalo. G. Jovanović kao načelnik bio suviše drven i nije svoju ulogu dovoljno shvalio, te je ostavio občinstvo vrlo hladno.

Ravnatelj u ulogi Ivana Aleksandrovića Hleskakova bio je vrstan, osobito prizor u pripitom stanju odigrao je krasno. Ženske uloge nisu bile u dobrim rukama, pa Steta što je ženske osoblje bilo u zadnji čas izmijenjeno; te izključena vrstna sila, (gđja. Gavrilović) koja bi bila znala svojim talentom i vještinom odigrati svoju ulogu uprav majstorski, i time podati komadu onu živost i zdrav humor, s kakim treba da se odigra. Tako je uprava brisala ponajljepši razgovor, gdje no nazovi Revizor ulagiva i otkijuka, sa majkom i keeri. Ostalo osoblje po naravi komada saljivo, nije ni izdaleka takvo bilo, jedina zemljanik (G. Gavrilović) sa ono malo rieči u svojoj ulozi i sa svojim mlkom više je smiehu pobudio no svi ostali. Stoga preporučimo upravi, da drugi put bolje podieli uloge, te ne muči svoje osoblje, radi neopravdanih žaljeva i ne sakati onako nakazno komade.

Naš narod imao je prilike, da čuje predstave u lepom našem hrvatskom jeziku, da se naslađuje njime, te ga uzljubi ko neprocjenljivo blago, koje nam je bog dao, te uvidi, kolj je mio i njezan naš jezik, da se možemo njime ponositi.

Pripominjemo na koncu, da se nije G. Stojković u društvenom snobračaju onako vladao, kako bi to od njega iziskivala misija glumačka, te je u zadnji čas nedostojno izigrao suprugu Gavrilović, koji bijahu najveća atrakcija njegovog društva i najmiliji glumei ovog občinstva. Toliko mu za preporuku u Trst, i na ravnanje tršćanskim narodnjacima.

Narodno gospodarstvo.

Rajfajzenove blagajne.

Fise F. D.

Istarskome puku na poduku.

(Dalje.)

II. Sto treba seljaku i kamou ide njegov novac?

Prije nego predjemo na same Rajfajzenove (čil. Rajfajzenove) seoske zajmovne blagajnice odgovoriti ćemo na ova dva gorinja pitanja, ne bi li tako čitatelja predobili za ovakve zadruge.

Mislimo, da nećemo pogriješiti, ako postavimo njevoja pitanja i sami na bje odgovorimo, dapače mislimo, da ćemo si time stvar bolje raztumačiti.

Da te, prijatelju, koji upita: „Čujes, kaž mi, čega ti u kući najviše treba“, zar ne, da ćeš mu odgovoriti po prilici ovako: „Meni toga treba mnogo, ali najviše novaca, jer da imam novaca, kupio bi sve drugo, što mi još treba“. Bez novca dakle nije kud kamo, nu taj novac mora biti posteno zaslužen ili uzajmiljen uz najviše kamate. Bez kamata nedaje danas nitko novca na posudu. Novac na posudu daju družta ili pojedinci. Takovih družta imade kod nas u Istri vrlo malo, zato uprav evate kod nas lihvarstvo. Pojedinci ponudjuju namie siromahom svoj novac na velike kamate ili interese. Takove „dobroćinitelje“ puka zovemo lihvari. Ovo su obično ljudi bez duše i srea. Njim je covjek blago, a novac bog.

Sjegurno si kadgod i ti imao posla u svojoj nevolji sa ljudima, koji ti se na oko čine prijatelji i rado ti daju na vjeru kukuruza, žita i pšenice, pa su, ti možda i kazali, da te žale u tvojoj nevolji i da će te rado počekati do Jurjev-dana, dok prodas janjce. Ti si bio u nevolji pa si nu sve njegove zahtjeve pristao. Došao i Jurjev-dan, a ti nisi mogao prodati svoje blago pod nikakvu cijenu i tako nizko, da ti se ne izplati ni deseti dio truda, što si ga uložio oko svog blaga. Da počekaš koje vrijeme, poskočila bi cijena blaga, ali ti moraš bilo kako do novaca, jer će ti za nje koliko dana doći na vraćanje, koji ti prodao žita i ne budeš li mogao platiti, predati će te sudu i ti ćeš morati još plaćati i sudbene troškove. Ne preostaje ti dakle drugo, nego prodati svoje blago u bezicjenje. Tuj si imao dvostruktu stetu. Za posudjeno novac plaćati si visoke interese, a svoje blago porinno si u bezicjenje.

Novčana družta ili banke rade svojim novcem ponajviše u gradovima. Takova

družta primaju tuđi novac uz niske interese da ga mogu uz nešto više drugim posuditi.

Proti ovakvom uredjenju neimamo ništa, dapače ovo je lepo, da se tako ljudi među sobom pomazu, ali tvoj novac, koga si tamo uložio, dolazi u posve tuđe ruke. On veđ ne dolazi u tvoje selo, veđ dođe kakav glavnica (kapitalista) i on posudi u banki tvoj novac i daće se na trgovinu i tako stiče tvojim novcem drugi novac. A zar nebi bilo bolje, da si li posudio taj novac komu iz tvog sela, koji bi bio s onim novcem radio, stogod za sebe zaslužio i tebi plaćao postene kamate?

Ovo sam držao potrebitim, da ti razložim prije, nego predjem na opisivanje Rajfajzenovih seoskih zajmovnih blagajnica.

III. Sto bi nam moglo pomoći?

U Flamerfeldu u Njemačkoj bio je načelnikom Friedrich Villm Rajfajzen, muž pun kršćanske ljubavi, koji je mnogo razmišljao, kako bi pomogao svojim obćinarem, koji si bili svi u lihvarskim rukama. Dugo je o tomu razmišljao ovaj plemeniti covjek i napokon došao do lepe zamisli, do novog sustava (sistema) zajmovnih blagajnica, koje su se i prozvale po njemu „Rajfajzenove seoske zajmovne blagajnice“. Mnogo ga je truda stajalo, dok je iz same zamisli postao gotov čin, jer je i tamo bilo nevjernih. Tamo, koji se nikako nisu dali uvjeriti, ali s velikom uztrajnošću pođe mu napokon za rukom i osnovao je prvu takvu zajmovnu blagajnicu, kojim je već za deset godina poslagaov takav uspjeh, da mu se moramo diviti: oslobodio je sve svoje obćinare od židovskih oderuha.

Kad se pročulo za ovakav uspjeh Rajfajzenovih seoskih zajmovnih blagajnica, niklo je u kratko vrijeme više takvih družtava, a još se danomice množe i sve pokazuju dobar uspjeh.

U najnovije vrijeme stale se osnivati i među našim našim narodim napjače u Sloveniji i u Dalmaciji.

Zanimimo i mi malo u te zajmovne blagajnice, a radi boljšega pregleda razdielit ćemo ih u šest dijelova:

1. Neomedjeno jamstvo.
2. Dužnici.
3. Janjci.
4. Upisnina, učestni dio i kamate.
5. Pričuvna i temeljna glavnica.
6. Središnja zajmovna blagajna.

1. Neomedjeno jamstvo.

Rajfajzenove seoske zajmovne blagajnice imadu glavni svoj temelj na neomedjenom jamstvu, što im je prava duša. „Jedan za sve, a svi za jednoga“, stoji visoko na zastavi ovakvih družtava napisano kao geslo, pod kojim se seljaci sakupljuju.

Neomedjeno jamstvo ima se tako razumijevati, da svaki društveni član jamči u društvu sa cilim svojim imelkom, a ne, kako su to nekoji tumačili, da se u ovakvom društvu jamči za tuđe dugove. Drugi su dapače tako daleko išli, da su neomedjeno jamstvo tumačili, kao da bi se htjelo imanje jednih članova zajedno sa dugovima drugih baciti u kakav veliki kotlo, dobro prokuhati i promiešati, a onda dobro i zlo porazdieliti među članove na jednake dijelove.

U Rajfajzenovim zajmovnim blagajnicama je neogrąčeno jamstvo samo stoga, da svi članovi zajedno jamče za novac, koji će doći u blagajnicu kao uložci (da jamče za novac, kojeg će drugi uložiti u blagajnicu), a ne za dugove društvenih članova. Samo na temelju ograničenog jamstva ulagati će u društvu ljudi novac, jer oni žele, da im se nječim jamči, da ne će njihov novac u društvu propasti, a zatim u slučaju, da u društvu dolazi manje novca, nego ga izlazi, društvu može posuditi novac drugdje i posuditi ih onomu, koji ih traži.

Članovi Rajfajzenovih zajmovnih blagajnica neka se ne boje, da će im tu imanje propasti. U ovakvim društvima je sve tako osigurano, da nemože biti izgubljen ni jedan novčić, a najbolji im je kod toga dokaz, što je njemačka vlada dozvolila, da se za ovakva družta mogu upotrebiti i crkvena dobra ili kako ih običavaju nazivati, nadarbine, za koje se od strane vlade zahtjeva najveća sigurnost. Misli li dakle država, da su crkvena dobra sigurna u ovakvim društvima, to se neka nitko nećca stupiti kao član u Rajfajzenove zajmovne blagajnice iz straha, da će mu tu djedovina propasti.

Već smo gore spomenuli, da ne temelju neogrąčenošć jamstva lakše dolazi novac u blagajnu, jer oni, koji ulazu u društvo svoj novac, imadu za njega jamstvo

u onom zemljištu, kog posjeduju članovi. Da se to bolje razumije, pokazati ćemo jednim primjerom.

U selu B. osnovali su takvu jednu zajmovnu blagajnicu, koja imade 60 članova. Imetak svakog pojedinog vriedi po prilici 2000 for., kojim oni jamče društvu, jer su se nato obvezali društvenim ugovorom. Zbrojimo li imetak svih članova, to ćemo dobiti, da društvu raspolaže sa svotom od 120.000 for. ili drugim riečima: u društvu se može uložiti do 60.000 for. bez ikakva straha, jer u slučaju, da ono propade, imade jamčevinu u imetku svojih članova, na koje imadu pravo oni, koji su u društvu uložili svoj novac. (Dalje sledi.)

Istarskom Hrvatu.

Još rada more, napora i znoja, Bjeđe, truda i patnja te čekaj: Prognošta, kušnjaj i žrtava rieka Da takvih duša nit ne sluti tvoja.

U borbi rodjen — hrabrog od poroja Ustravila te nigda trublje jeka, — Junaka gordog širni ne plaši prieka — Iz ljutog mieni sam bježat boja.

Ko kremen tvrd, svedj kano kamen-stanac, Tiranstva nije skočio te lanac; Ko Anželj jaču dižeš piest nam bodar

Čim težem dušman pritiska te tlakom, Ded! ustraj — pa će slobodnjem zrakom Tvoj vijat barjak: crven, biel i modar.

Gjuro Palavršić.

Društvene vesti.

Jarui sastanak političkoga društva „Edinost“ obdržavan prošle nedjelje u Barokovljar kraj Trata bijaše neobično dobro posjećen i živahan kao malo koji od njegovih predstavnika.

Kod glavne točke dnevnoga reda „Naš položaj i naše težnje“ razvila se vrlo živa i burna razprava. Svi govornici odsudili su najodlučnije postupanje vlade u Trstu i u Beču proti Slovenom u obće, napose proti južnim Slavenom. Glasilo političkoga društva „Edinost“ donieti će obširno izvješće o tom zanimivom sastanku a mi — bude li nam tole prostor lista dopustao — donieti ćemo važnije točke i odnosne resolucije.

Sjajan uspjeh velike svečanosti u Splitu. U nedjelju primili smo iz rodoljubnog Splita sledieću brzoinovu vijest: „Sjajan uspjeh moralni i financijski“.

Taj uspjeh proteže se na veliku svečanost, koju su priredili dne 16. t. mj. hrvatski akademiciari u obćinskom perivoju u Splitu uz dobrohotno sudjelovanje pjevačkog družta „Zvonimir“ i pjevača stolne crkve, te nješovitog tamburaškog zbora, narodne glazbe, hrvatskog sokola, i dobrovoljni vatrogasica.

Dieni hrvatski akademiciari priredio drvenog Splita namienili su čisti našod te svečanosti „Družbi sv. Cirila i Metoda za Istru“ a rodoljubno občinstvo Zvonimirovog grada, nije moglo od manje, a da se neozadove pozivu svoje čestite mladeži, koja toli plemenito čuvstvuje sa istarskom sirotinjom. Na vrtnoj zabavi u Splitu, držanoj dne 16. tek. je unišlo 2500 kruna za družbu sv. Cirila i Metoda. Življa braca Spljećani!

Izkaz prinosa na ravnateljstvo „Družbu sv. Cirila i Metoda za Istru“ tekom mjeseca Julija tek. g. 1899.:

Gosp. Fran Anaković, župnik u Privlaci, svoj mj. priinos za srpnj	for.	1—
Gosp. Josip Ellner, župnik u Vepričnu, nu ime tamošnje podružnice u darovima		11-68
Gosp. Dr. Šebesta, obć. liječnik u Kastru, svoje mj. priinos za april, maj i junij		3.—
Administracija „Hrvat. Prava“ — Zagreb —		27-35
Uredništvo „Hrvat. Branika“ — Mitrovica —		6-30
Gosp. Slavo Dragič, kao predsjednik i blagajnik privremenog odbora za sabiranje prinosa za družbu sv. Cirila i Metoda, na sveučilištu u Zagrebu pomoću bickova		500.—
Uprava „N. Sloge“ — Pula — sabranih		22-91
Gosp. Franjo Jelusić, pravnik za izgubljenio okladu		10—
Platili opet dragovoljno kao da su okladu izgubili:		
Ernesta Jelusić		5—
Ludovika Jelusić		5—
Monia Zoltmann		3—

Cilka Bačić, Ruža Sepić, te Ivan Bunc i Ernest Karlarari svaki po 50
 Hrv. akademikari u Beču sa kupiti kod "Kellnera"
 Gosp. Blaž Soldatić, župe upravitelj na Cresu
 Podružnica u Sv. Martinu kod Buzeta, članarine
 a kao dar od g. Katica Antona, župnika
 1-80
 Oprava "N. Sloge" — Pula — primljenih po njoj od g. Milana Pavlović iz Krležopolja sabranih prigodom vjenčanja g. Frana Hrušić i gđice. Anke Rukavina, doprinesevi najveći omladnoženja
 35—
 Gđica. Jelisava Sepić, blagajnica podružnice u Kastvu, članarine i darova
 30-31
 Gosp. Dr. Šime Mazzura — Zagreb — primljenih od gđice. Maruse Neureutherove iz Praga
 50—
 Gosp. Josip Perčić, tajnik podružnice u Sv. Martinu kod Buzeta, u ime članarine za god. 1897., 1898. i 1899. u darovima kod sastanka pjevačkog društva kod Roketa i ostalo
 19-27
 2-85
 Trgovačko-obrtnička komora — Zagreb — mjesto vijenca na odar svoga vijećnika Sandora Weiss de Polna
 10—
 Gosp. Franjo Šarson, sabranih dne 29. VI. u veselom društvu u krcini Antona Šarsona u Sv. Mateju, u darovanih od Franja Šarson novč. 60.
 Matka Sabljić 30, Antona Trinajstić 30, Vjekoslava i Rudolfa Sinčić 50 novč., ukupno
 2—
 Gosp. Ivan Fiamin — Opalija — sabраниh po gđici. Josipi Zitković, učiteljici u Zagrebu
 41-40
 Uredništvo "Hrvatskog Branika" u Mitrovici, sakupljenih od g. Ivana Čuljat prigodom hrv. svatova gosp. Smita u Vinkovcima
 6-50
 Sakupljeno prigodom pokopa učitelja Ivana Pošić od njegovih stovatelja mjesto vijenca (na Vepričnu)
 21-54
 Gosp. Ante Bačić, trgovac, — Susak — na njegov predlog sabranih prigodom mlade mise gosp. Stjepana Burić u Kraljevcu
 31—
 Gosp. Petar Matunić, učitelj u Dubašnici sakupljenih pri objedu kod v. g. župnika Mihovila Mužine na dan sv. Apolinara, patrona župe
 5-05
 Gđja. Anka Trinajstić, mjesto dvjnih kita cvijeća primila i podarila
 10—
 Prečastni g. dr. Ant. Gršković, prigodom svog imenovanja kanonikom u Krku daruje
 15—
 Dr. Fabianić, blagajnik.

Za družbu sv. Cirila i Metoda u Istri. Neumorni odmor za sabiranje prinosi za "Družbu sv. Cirila i Metoda u Istri" izdao je ovih dana malu knjižicu o životu i radu slavenskih apostola sv. braće Cirila i Metoda. Cijena je toj ukusnoj knjižici samo 10 novč. a sa poštarinom 2 novč. više. Čist prihod ove knjižice namijenjen je našoj plemenitoj družbi, pa ju i stoga najtoplije preporučamo svim prijateljima naše sirotinje. Osobito gg. svećenici i učitelji imati bi se zauzeli za razpačanje ove krasne knjižice te tim upoznali svakoga sa životom i radom naših sv. apostola i družbi pripomoći do postignuća njezine plemenite svrhe. I ovim poduzećem pokazao je dični odmor hrvatske sveučilišne mladeži u Zagrebu iskreno čuvstvo i bratsku ljubav do svoje istarske braće. Živile nam takva mladež!
 Podružnice družbe sv. Cirila i Metoda u Dalmaciji. Poznati hrvatski rodoljub g. Petar pl. Akačić osnovao je u slavnom hrvatskom gradu Dubrovniku najprije mužku a ovih dana žensku podružnicu "Družbe sv. Cirila i Metoda za Istru". Predsjednica potonje gđe. Domka Degjuli.
 Ovo plemenito nastojanje jednoga muža svjedoči nam, koliko bi se dalo učiniti za našu "Družbu" i po drugih gradovih hrvatskih zemalja, kad bi bilo više mara i volje. Požrtvovalnosti imade bez dvojbe medju Hrvatima gdje god oni bili, samo se hoće raditi i poduzetnih osoba, koje su voljne i kadre staviti se na čelo ovakvim i sličnim rodoljubnim poduhvatom.

U hrvatskih novinah čitamo dalje, da je g. Petar pl. Akačić ustrojio u Splitu dvije mužke podružnice sa dva odjeka. Prvi se osjek sastoji od samih trgovaca i trgovačkih poslovođa a drugi od odvjetnika, liječnika i privrednih činovnika. Isti gospodin kani i amo ustrojiti osim ženske podružnice i drugi osjek mužke. Zahvaljujuć se g. Akačiću i dičnim građaninima "Dubrovnika" na zanimanju na njegovu zbiru, preporučamo toplo svim prijateljima i društvom u hrvatskih gradovima da sliede primjer g. Akačića i njegovih sugrađana. Živile nam tako požrtvovan rodoljub!

Oglas.
 Razpisuje se natječaj na službu tajnika ove občine sa godišnjom plaćom od 400 for.
 Molitelji imaju predati svoje molbe najkasnije do 15. listopada o. g. sa dokazom sposobnosti za obavljanje te službe i dobrog poznavanja hrvatskog jezika.
Poglavarstvo občine.
 Dubašnica, dne 14. rujna 1899.
 Načelnik:
Iv. Milović.

Javna zahvala.
 Tekom duge i mučne bolesti, smrti i sprovoda našega nezaboravnoga i predobroga supruga i oca
Andrije Spinčića - Andrejčeva,
 posjednika i trgovca u Spinčetič,
 primismo toliko znakova ljubavi i sućuti, da nemožemo svakomu napose zahvaliti, zato se ovim zahvaljujemo srdačno i liepo svima, koji su nastojali na budi koji način ublažiti našu težku i veliku žalost. Bog dobri naplatio trud i skrb svima stotruko na ovom i drugom svijetu.
 U ime svih tugujućih:
 Udova Antonija rođjena Zamlić i sin Ljudevit Spinčić.

Sve tiskalice
 za štedovna i zajmovna društva u obće
 preskrbljuje točno, brzo i jeftino
Tiskara i knjigovežnica J. Krmpotić i dr.
 Opazuje se, da tiskara preskrbljuje sve tiskalice, koje se rabe, bez da bi joj to stranka naznačivala, to jest sve, što je za početak poslovanja potrebno; biljezjuje također knjige itd.

Podpisani preporuča p. n. občinstvu u Puli, osobito pako veleč. gg. svećenicima, učiteljima itd. iz okolice
svoj krojački posao
 na glavnom trgu (Foro) br. 6 u Puli.
 U zalihi imade: na izbor raznovrstne najmodernije tkanine za odijela, koja izvršuje točno po mjeri.
Anton Klement, krojački majstor.

F. Pečenko
HOTEL EUROPA
 u Puli
 preporuča se gg. putnicima.

Brijač
Nikola Alačić
 preporuča
svoju brijačnicu
 u Puli
 na Fran Josipovoj cesti 6
 (tik kavane "Miramar")

Blagorodni gospodin
G. Piccoli,
 ljekar "pri anđelju",
 dvorski dohvaľas Njegovе svetosti
pape Lava XIII.,
 u Ljubljani,
 Dunajska cesta.
 Brezje (na dol. Slaji), 14. nov. 1898.
 Vaše blagorodni Pošto! mo se već više puta osvjedočih da je u Vaša tiskaru za želudac, kojim se je služiti već sva moja kuća sa najboljim uspjehom, dosta najbolje sredstvo proti želudacnim i mnogim drugim bolestim, zahvaljujuć Vam se iskreno. Na ja sam zahvalan ujedno i gospodinu, koji me je na tu izvrstan tinkturu upozorio.
 To potvrdjujem time, da Vam izrečen moju iskrenu zahvalu u ime člane moje obitelji, te Vas uljudno molim, da mi pošaljete opet jednu škatulu tinkture za želudac sa 12 staklenčica i jedan lončić Glicerina Crème.
 Sa poštovanjem
Tomaž Dobek.
 Pošaljite poš. pouzletjem pod poštovanim naslovom 24 staklenčice izvrsne želudacne esence", koja se rabi najboljim uspjehom.
Josip Černko, župnik,
 Vutred — Slajerska.
 Pošaljite mi poš. pouzletjem 12 staklenčica Vaše želudacne tinkture. Naš g. župnik Belec preporuča ju svakomu upravu toplo, te skoro svi, koji ju rabi, e njoj se jako pohvalno izražuje. Sa poštovanjem
Ivan Vidaz
 kod sv. Martina, p. Sv. Nedelja
 Labin (Albona) Istru.

OGLAS.
 God 1883. i 1884. izdao sam dvobročačkomu "Slovincu" I. i II. dio "Oltjačnja", odluje pjesme pseudonima Miroslava Strahinca, i to cirilicom. Koliko je ta pjesma zavijala onda čitalački svijet, nije potrebn oćje ponarjavati.
 Uzor je pjesmi Dantoeva "Božanstvena komedija", aranžirana na naše prilike; dapače sam Danti, prvi pjesnika po rječnosti u I. i II. dijelu, a u III. radi ga čili i tehnika je pjesme po Danteu u ternama, a stih je narodni deseterac.
 U svakome dijelu ima od prilike 4000 stihova, a u svu tri preko 12000.
 Pjesma se bari s čitoga pogleda i objektivno historijom prednjačjom i sadržajom čeznoga slovenskoga naroda, sastavljena od četirju pjesama, i to Slovenaca, Hrvat, Srba, i Bugara; U svakom dijelu ima pristup, uođ (L. uođ, jer su sve snovi), i još 7 noći. Dakle pristup i 9 noći.
 U I. dijelu razpravljuje se smrti grješni i grešnici, u II. manji poroci i neizvjesnost, u III. blaženstva i kreposti u uglednima. Spomenuta lica u pjesmi nijesu samo davana, nego izvršuju vremena; dapače ima ih još čitih, ali ih pjesnik sreća u rječnosti i gađe im se eć čameta mlada pjesna.
 Otkad se prvi put pomoli I. i II. dio "Oltjačnja" u "Slovincu" prošio je nekoliko godina. Svad je pjesma popunjena trećim dijelom, a i I. i II. dio mnogo su preobrnjeni, jer je dosta izmjenuto i unetovno, te razrađeno i izglađeno, i e se sacrelo, da se čitac ne čudilo. Tako e se eć ugodi mnogim prijateljima knjige, koji odavno unaculjuju.
 Podpisani je prevuio djelo od samoga pjesca i namnio da ga latinicom turi u svijet; a terdo se nada, da će čitalački svijet poduprijeti ovu rječku pojacu.
 Na Rijeci, augusta mjeseca 1899.
 S potpunijem poštovanjem.
 Tiskarski i litografski zavod: Emilija Mohovića
 NAKLADNIKA.

Uvjeti. Djelo će izišti na snopice svaće nedjelje od prilike po jedan. Bit će u sve oko 30 snopica po 10 sv. svaki. Dakle cijelo zapasti će for. 3 oćje na Rijeci, a izvan Rijeka for. 3.60 sv. radi opreme i poštarine. Ako se pošije, ako mu je teško se odma izplatiti, može u tri rata cijenu namiriti; i to kad primi I. snopice svakoga dijela po 1 for. II i I for. 20 sv. Uplaćuje se poštanskom listom; odmah kad se poštuju uvjeti ili postankom pouzecom, kad se primi I. snopice svakoga dijela.